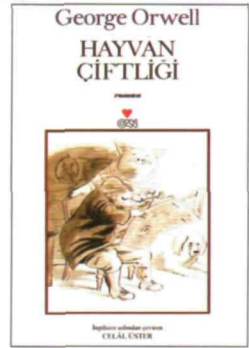

edebiyat seçkileri...

George Orwell “Hayvan Çiftliği”

İngiliz Yazar George Orwell (1903-1950), daha çok “1984” adlı romanıyla tanınır. “Hayvan Çiftliği” ise, onun çağdaş klasikler arasına girmiş ikinci ünlü yapıtıdır.

Bu eser ülkemizde zaman zaman gereken ilgiyi görmüştür. Örneğin, yakın bir zamanda kimi devlet tiyatrolarımızda defalarca oynanmış ve izleyicilerin beğenisini toplamıştır. Roman, masalsi bir anlatımla yazılmış, sürükleyici ve düşündürücü bir eserdir. Orwell’in günümüzde giderek daha çok gündeme gelmesinin başlıca iki nedeni vardır. Birinci neden, gündelik yaşamımızın göbeğine oturan televizyon ve yeni yeni etki alanını genişleten internetin, popüler kültürü üretirken girdiği sıkıntıyı, kimi edebiyatçıların kurguladıkları dünyaları, sanal olarak oluşturarak aşmaya çalışmasıdır. Bu yolla, önce internet aracılığı ile tüm gününü insanlara naklen izlettiren kişiler ve sonunda bu fikrin televizyonlar tarafından daha kalabalık gruplar üzerinde uygulanması. Bu yarışma programları, Orwell’in “1984” isimli romanından esin almışlardır. Orwell, bu romanında tüm insanların üzerlerinde diktatörce bir baskının uygulanabilmesi amacıyla, her saniyelerinin kameralar tarafından gözlendiği korkunç bir dünya atmosferi kurgulamıştı.

Orwell’in önem kazanmasının ikinci nedeni ise bu kadar basit ve popüler değildir. Yazar edebi yeteneğinin dışında, ileriye görebilme

sezgisini de zamanla tüm insanlara göstermiştir. Örneğin, daha önce yazdığı (1945) “Hayvan Çiftliği” adlı eserinde yazar çok güzel bir allegoriyle Stanlinizme eleştiri getirdi. Efendileri olan insanlara karşı ayaklanan hayvanlar, önce insanların efendiliğinden kurtuldular ve bir süre güzel güzel yaşadılar. Ancak daha sonrasında domuzlar insanların yerini alan yeni efendiler konumuna yükseldi ve insanlar bile aratır hale geldiler. Öncesinde “herkes eşittir” sloganı, sonrasında “ama domuzlar daha eşittir” sloganı haline dönüştü. Bu eser belki de Stalin Rusya’sının sağlam ayaklar üzerinde durmadığını seneler öncesinden haber veriyordu.

Günümüz dünyası da giderek, yazarın 1948 yılında yayınladığı “1984” adlı romanında kurguladığı dünyaya benzemektedir. Elbette romandaki kadar korkunç bir dünyanın oluşabileceğinden korkmuyoruz. Buna rağmen, önce iş - alışveriş merkezlerindeki, sonrasında sokaklara kadar inen kameraların insanları sürekli takip etmesi, devletin -vergî kaçakçılığını önlemek gibi nedenlerle- herkese bir kimlik numarası vererek vatandaşını daha iyi denetleyebilmesi gibi birçok olaylar, Orwell’in bu kehaneti de mi gerçekleşmeye başlıyor gibisinden soruları akla getiriyor. Bizler, önsözleri zaman ile sınanmış yazarın eserlerini tavsiye ederken, Orwell’in dil bilimciler için de çok önem taşıyan bir yazar olduğunu da hatırlatalım.

edebiyat seçkileri...

James Joyce "Sürgünler"

James Joyce, İrlanda'nın yetiştirdiği en büyük yazar olmakla kalmayıp, Kafka ve Proust ile birlikte dünyadan en iyi üç edebiyatçılarından biri olarak gösterilir. Kafka ile hemen hemen aynı tarihlerde (1882) doğmuş olan Joyce, Kafka'dan daha çok yaşamış ve 1941 yılının Ocak ayında hayatını kaybetmiştir.

"Sürgünler" Joyce'un tüm özelliklerini yansıtan, yazarın kendi yaşamından da izler taşıyan başarılı bir tiyatro eseridir. Ancak belirtmeliyiz ki, Joyce'u dünyaya büyük bir edebiyatçı olarak kabul ettiren eserlerinden biri değildir "Sürgünler". Bu eser, Joyce'un büyük Norveçli tiyatro yazarı İbsen'in etkisi altındayken yazdığı, karakterlerin iç hesaplaşmalarını yoğun olarak ön plana çıkaran, suçluluk ve kuşkuculuk üzerine kurulmuş bir yapıttır. Kahramanların yoğun olarak girdikleri iç hesaplaşmalar İbsen eserlerini hatırlatırken, suçluluk duygusu, insancılık gibi yoğun hissedilen duygular Dostoyevski'nin kahramanlarına gönderme yapar gibidir.

Eserin üç ana kahramanı vardır: Evli olan Richard ve Bertha ile Bertha'ya gençlik döneminden beri aşık, ancak Richard'ın da yakın arkadaşı olan Robert. Öykü bu haliyle Goethe'nin başyapıtlarından biri olan "Genç Werther'in Acıları"nı anımsatır. Fakat bu üçlü aşk oyunu daha farklı gelişir. Robert'in çok anlayışlı, olgun görünmeye dikkat eder

hali, zavallı Bertha'nın yaşadığını varsayabileceğimiz ikilem, Richard'ın suçluluk duygusu ve okuru dahi kuşkuda bırakan bir son. Bertha'ya duygularını açan Robert ile Bertha arasında nelerin geçtiğini kimse tam olarak bilemez. Richard'ın son monologu bu kuşkuyu güçlü bir şekilde ortaya koyar:

"Senin için yaraladım özümü, hiçbir zaman iyileşemeyecek derin bir kuşku yarısı. Hiç öğrenemeyeceğim, bu dünyada hiçbir zaman. Öğrenmek ya da inanmak da istemiyorum... Hem bir süredir bitkinim, Bertha. Yaram yiyip bitiriyor beni."

Kendi deyimiyile kuşku yarasıyla yaralanan Richard, aslında oyunun en güçlü karakteridir ve tüm Joyce eserlerinde olduğu gibi, güçlü olduğu için kazanandır da. Bertha'nın tekrar kendisini sevmesi için yalvarmasıyla oyun biter. Ancak okurun kafasında bir kuşku daha kalır. Robert ile Bertha arasında nelerin olup bittiğinden kuşku duyan okur, Richard'ın bu kuşkuya rağmen Bertha'yı tekrar sevip sevemeyeceğinden de kuşkulandır ve bu kuşku ile eser sonlanır.

Joyce'un en büyük eseri ise "Ulysses"dir. "Dublinliler" ile "Sanatçının Genç Bir Adam Olarak Portresi" de yazarın önemli ve Türkçemize çevrilmiş diğer eserleridir. Yazarın bir başka önemli eseri "Finnege's Wayke" ise henüz çevirilip, ülkemiz okurlarına sunulmadı.

